

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

МАНЧУЛЕНКО ЛІЛІЯ ВАСИЛІВНА

УДК 371.132

**ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО СТИЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

**Автореферат дисертації
на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук**

Тернопіль – 2006

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, професор
Пенішкевич Одарка Іванівна,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, завідувач кафедри
загальної та соціальної педагогіки.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Кічук Надія Василівна,
Ізмаїльський державний гуманітарний
університет, завідувач кафедри педагогіки.

кандидат педагогічних наук, доцент
Волос Марія Миколаївна,
Тернопільський національний
педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка,
кафедра педагогічної майстерності та
освітніх технологій.

Провідна установа: Житомирський державний університет
імені Івана Франка, Міністерство освіти і
науки України, кафедра педагогіки,
м. Житомир.

Захист відбудеться *30 червня 2006 року о 13 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.053.01 у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка за адресою: 46027, м. Тернопіль, вул. М.Кривоноса, 2, конференц-зала.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (46027, м. Тернопіль, вул. М.Кривоноса, 2).

Автореферат розісланий *29 травня 2006 року*.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Чайка В.М.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Демократизація суспільства, національне відродження, розширення економічної самостійності України зумовили необхідність докорінного перегляду підходів до формування національно свідомої творчої особистості. Стратегічні напрями реформування вітчизняної системи освіти відображено у Законі України „Про освіту”, Державній національній програмі „Освіта” („Україна ХХІ століття”), Національній доктрині розвитку освіти, а особливості реформування педагогічної освіти висвітлені у комплексній програмі „Вчитель”, Концепції педагогічної освіти.

У зазначених документах вказано на посилення ролі вчителя у прищепленні учням інтересу до навчання, стимулюванні навчання протягом життя, актуалізації їх допитливості, ініціативності, самостійності. Реалізація цих завдань педагогічної науки можлива за умови впровадження нових, сучасних моделей, різноманітних форм та інноваційних методів і прийомів навчання й виховання. Визначальним чинником реформування загальної освіти є творча індивідуальність учителя, уміння забезпечувати діалог з учнями у навчально-виховному процесі, позитивне ставлення до учнів та результатів власної педагогічної діяльності.

На сучасному етапі розвитку науки проблеми підготовки педагогічних кадрів досліджувались у різних аспектах: філософсько-методологічному (С.Гончаренко, І.Зязюн, В.Луговий, Н.Ничкало, М.Ярмаченко та інші); науково-теоретичному (О.Абдуліна, А.Бойко, Н.Кузьміна, О.Мороз, В.Сластьонін, О.Пехота та інші). Питання теоретико-методичної підготовки студентів до творчої педагогічної діяльності досліджували О.Волошенко, М.Касьяненко, Н.Кічук, Л.Кекух, О.Киричук, М.Лазарєв, З.Левчук, О.Полякова, Р.Скульський, Г.Шевченко тощо. Проблеми вдосконалення педагогічної практики присвячені праці Г.Коджаспірової, Л.Хомич, Т.Мишковської, В.Чепікова та інших. Підготовка педагогів в умовах класичного університету досліджувалась Л.Бондарєвим, О.Глузманом та іншими.

Результати аналізу наукової літератури та стану підготовки студентів у вищих педагогічних навчальних закладах свідчать, що донині відсутня перспективна концепція формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів. Елементи творчої діяльності не об'єднані цілісною концепцією, інколи випадкові, частково представлені в окремих навчальних дисциплінах. Ці елементи розглядаються як другорядні й не є предметом особливої уваги. Потребує уточнення у теоретико-педагогічному смислі поняття „творчий стиль педагогічної діяльності”, визначення шляхів реалізації творчого стилю діяльності. У соціальному аспекті важливість дослідження зумовлена дефіцитом творчої діяльності як професійної, так і загальної (культури мислення, спілкування тощо). У педагогічному аспекті підготовка педагогів, що спрямована на розвиток продуктивного мислення, є ваговою

складовою формування гармонійної особистості як найбільшої цінності у демократичному суспільстві.

Необхідність дослідження зумовлена низкою суперечностей, що мають місце у процесі підготовки майбутніх педагогів: між вимогами професійно-творчої діяльності майбутніх вчителів і наявним рівнем сформованості творчого стилю педагогічної діяльності у студентів; між потенційними можливостями творчої підготовки фахівців у вищих навчальних закладах та їх недостатньою реалізацією; між необхідністю підвищення рівня сформованості творчого стилю діяльності майбутніх педагогів і відсутністю відповідного навчально-методичного забезпечення цього процесу.

Відомо, що підготовку до будь-якої професійної діяльності можна успішно здійснити шляхом залучення до дій, максимально наближених за змістом і умовами до професійної діяльності, тому творчий стиль педагогічної діяльності доцільно формувати, перш за все, у процесі педагогічної практики, яка передбачає постійний творчий пошук, самостійний розвиток і формування професійних умінь, особистісно значущих якостей майбутнього педагога, а також створення умов для самоаналізу та самовдосконалення професійно-педагогічної діяльності. Але організація педпрактики у класичному університеті, як свідчать результати емпіричного дослідження, має переважно репродуктивний характер, що вказує на ще одну суперечність між потенційними можливостями педагогічної практики у розвитку творчого стилю педагогічної діяльності та малоефективним використанням цих можливостей у процесі організації педагогічних практик студентів.

Отже, вагома значущість проблеми формування творчого стилю педагогічної діяльності (ТСПД) майбутніх педагогів та відсутність системних досліджень у цьому напрямі зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: „Формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів у процесі педагогічної практики”.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри загальної та соціальної педагогіки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича „Історико-педагогічні та соціальні проблеми професійної підготовки кадрів для системи неперервної освіти і соціальних служб” (номер державної реєстрації 0102 U 006602). Тема дисертації затверджена вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 10 від 12 грудня 2002р.) та узгоджена в Раді з координації наукових досліджень в галузі педагогіки та психології АПН України (протокол № 2 від 24 лютого 2004 р.).

Об'єкт дослідження – процес формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів у вищій школі.

Предмет дослідження – організаційно-педагогічні умови формування творчого стилю педагогічної діяльності майбутнього педагога у процесі педагогічної практики.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити організаційно-педагогічні умови, що забезпечують технологічність формування творчого стилю педагогічної діяльності майбутнього педагога у процесі педагогічної практики.

Гіпотеза дослідження. Формування творчого стилю педагогічної діяльності майбутніх педагогів буде ефективним за таких організаційно-педагогічних умов:

- організація педагогічної практики як цілісної системи, що передбачає поетапне зростання рівня складності творчих педагогічних завдань, які зорієнтовані на модель педагога з творчим стилем педагогічної діяльності;
- розробка і реалізація спеціальної програми, спрямованої на розвиток творчості та забезпечення цілеспрямованої психолого-педагогічної підготовки студентів до професійної діяльності;
- реалізація ідей проблемного та інноваційно-творчого підходів у навчально-пізнавальній діяльності студентів-практикантів.

Відповідно до мети дослідження сформульовано такі **завдання**:

1. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури та наукових праць з окресленої проблематики уточнити педагогічну суть поняття „творчий стиль педагогічної діяльності”.
2. Визначити критерії та рівні сформованості творчого стилю діяльності майбутніх педагогів у процесі їх педагогічної практики.
3. Розробити теоретичну модель формування творчого стилю діяльності майбутніх учителів у процесі педагогічної практики.
4. Обґрунтувати й експериментально перевірити ефективність організаційно-педагогічних умов формування творчого стилю діяльності студентів-практикантів.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять ідеї філософської, психологічної та педагогічної науки про стиль людської діяльності; законодавчі акти та нормативні документи, що стосуються системи освіти; ідеї діяльнісного, комплексного та системного підходів до професійної підготовки майбутніх педагогів; положення про професійну підготовку майбутнього вчителя (Ю.Бабанський, В.Бондар, І.Зязюн, І.Підласий, О.Савченко, В.Семиченко), про особливості підготовки педагогів в умовах класичного університету (Л.Бондарев, О.Глузман, Л.Нечепоренко, В.Сагарда), про особливості реалізації різноманітних стилів діяльності (Л.Андрюхіна, Є.Голубєва, Л.Гурова, Є.Ільїн, Б.Єржабкова, І.Новік, Є.Клімов, В.Мерлін, О.Саннікова), про підготовку майбутнього вчителя до педагогічної творчості (В.Андрєєв, Н.Кічук, С.Сисоєва), про розвиток творчої особистості (Б.Богоявленська, О.Лук, В.Моляко, Я.Пономарьов, Н.Посталюк).

Для розв’язання поставлених завдань, досягнення мети й перевірки гіпотези розроблено програму дослідження, у якій передбачено використати такі **методи**:

- теоретичні: історичний, логіко-системний, порівняльно-зіставний аналіз психолого-педагогічної наукової літератури, який дав змогу узагальнити підходи з проблеми дослідження; метод моделювання і вивчення педагогічного досвіду сприяли розробці моделі процесу формування творчого стилю педагогічної діяльності студентів-практикантів та технології її реалізації; контент-аналіз звітної документації з педпрактики студентів;
- емпіричні: спостереження за навчально-виховним процесом; індивідуальні й групові бесіди зі студентами, викладачами, учителями шкіл; експертна оцінка впливу факторів на формування творчого стилю педагогічної діяльності; анкетування та інтерв'ю студентів, викладачів, учителів шкіл; самооцінювання студентів-практикантів;
- педагогічний експеримент здійснювався з метою перевірки ефективності організаційно-педагогічних умов формування творчого стилю діяльності студентів-практикантів;
- методи математичної статистики застосовувались для опрацювання отриманих даних і встановлення якісно-кількісних залежностей між явищами та процесами, що досліджувались.

Експериментальна робота проводилась на базі філологічного, історичного, математичного та географічного факультетів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Були залучені студенти університету, викладачі психолого-педагогічних дисциплін та учителі шкіл м.Чернівці, Чернівецької, Івано-Франківської та Тернопільської областей, де студенти Чернівецького університету проходили педагогічну практику.

Загальне число респондентів становило 539 осіб.

Дослідно-експериментальною роботою було охоплено 487 студентів, 16 викладачів, 36 учителів шкіл – керівників педпрактики. У формувальному експерименті взяли участь 262 студенти-практиканти.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що вперше:

- розроблено теоретичну модель поетапного формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів у процесі педагогічної практики, в основі якої: професійна орієнтація і накопичення знань, актуалізація чуттєвого досвіду, професійна адаптація, накопичення і визрівання нових дидактико-методичних ідей, їх практична перевірка у навчально-виховному процесі, активізація навчально-пошукової та творчої педагогічної діяльності;
- науково обґрунтовано й апробовано організаційно-педагогічні умови формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів у процесі педагогічної практики (цілісність педагогічної практики, реалізація спеціальної програми, спрямованої на розвиток творчості та забезпечення цілеспрямованої психолого-педагогічної підготовки студентів до професійної діяльності, проблемний та інноваційно-творчий підходи у навчально-пізнавальній діяльності студентів-практикантів);

- визначено критерії (продуктивність, оптимальність, педагогічна доцільність, пізнавальна активність), їх показники та рівні сформованості творчого стилю діяльності майбутніх педагогів у процесі педпрактики;
- уточнено педагогічний зміст поняття „творчий стиль педагогічної діяльності”, суть якого полягає у єдності поведінкових рис демократичного спрямування педагога та продуктивного типу організації діяльності учнів, яка реалізується через методи, прийоми, форми та засоби педагогічної діяльності на основі суб’єкт-суб’єктних відносин, що розкриває творчий потенціал педагога.

Подальшого розвитку набули теоретичні положення про стиль педагогічної діяльності та його різновиди.

Практичне значення одержаних результатів визначається розробкою та впровадженням технології формування творчого стилю діяльності майбутніх учителів у процесі педагогічної практики у ЗОШ, індивідуальних творчих завдань у контексті формування творчого стилю педагогічної діяльності, методики оцінювання педагогічної діяльності студента-практиканта на уроці за 12-ти бальною шкалою.

Матеріали і результати дослідження можуть використовуватись у навчально-виховному процесі вищої школи на факультетах педагогічного спрямування для організації пропедевтичної та основної практик.

Вірогідність і аргументованість отриманих результатів забезпечується теоретико-методологічною обґрунтованістю вихідних позицій дослідження; застосуванням комплексу взаємодоповнюючих методів, адекватних меті та завданням дослідження; репрезентативністю вибірки та надійністю статистичної обробки показників; значним обсягом отриманих емпіричних даних та їх комплексним кількісно-якісним аналізом.

Особистий внесок. Усі результати дослідження дисертант здобула самостійно. Протягом усього періоду пошукового етапу дослідження автор особисто брала участь в організації та проведенні експериментальної роботи, у впровадженні розробленої моделі формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів у практику їх професійної підготовки.

У статті „Організаційно-педагогічні умови формування творчого стилю педагогічної діяльності майбутніх педагогів”, написаній у співавторстві з професором О.Пенішкевич, дисертантці належить уточнення суті поняття „творчий стиль діяльності” та наукове обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування творчого стилю педагогічної діяльності майбутніх педагогів.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження доповідались і обговорювались на засіданнях ученої ради та кафедри загальної та соціальної педагогіки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (2003 - 2006); на науково-практичних конференціях: міжнародних (Ужгород, 2003; Рівне, 2003; Львів, 2003;

Дніпропетровськ, 2004; Кременець, 2004; Ізмаїл, 2004; Чернівці, 2004; Суми, 2005) та всеукраїнських (Івано-Франківськ, 2002; Одеса, 2003; Чернівці, 2003; Миколаїв, 2003).

Методичні рекомендації щодо оптимізації процесу формування творчого стилю педагогічної діяльності майбутнього педагога впроваджено у систему професійної підготовки майбутніх педагогів Прикарпатського національного університету імені В.Стефаника, м. Івано-Франківськ (довідка № 01-08-82 від 13.02.06), Львівського національного університету імені І.Франка (довідка кафедри педагогіки, протокол № 6 від 10.02.2006), Миколаївського державного університету імені В.О.Сухомлинського (довідка № 01/364-1 від 13.04.06).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 20 наукових праць, з них 9 - одноосібні статті у виданнях з переліку ВАК України та 11 - у матеріалах конференцій (1 з них у співавторстві).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 360 найменувань, 12 додатків. Обсяг дисертації - 169 сторінок, з них 153 основного тексту. Робота містить 9 таблиць та 14 рисунків, з яких 4 схеми, 3 графіки та 7 діаграм.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено його мету, завдання, об'єкт, предмет, гіпотезу, етапи дослідження, його методологічні та теоретичні засади; показано зв'язок з науковими програмами; розкрито наукову новизну, теоретичну та практичну значущість одержаних результатів, відображено їх апробацію.

У **першому розділі „Теоретичні основи формування творчого стилю діяльності майбутнього педагога”** уточнено поняття „стиль педагогічної діяльності” та „творчий стиль педагогічної діяльності”; обґрунтовано класифікацію стилів педагогічної діяльності; визначено критерії, рівні та теоретичні засади формування творчого стилю педагогічної діяльності майбутніх педагогів.

Аналіз наукової літератури свідчить, що професійно-педагогічна діяльність – це діяльність учителя, змістом якої є таке керівництво діяльністю учнів у навчально-виховному процесі, яке забезпечує розвиток основних сфер його особистості. Ефективність педагогічної діяльності залежить від комунікативної поведінки педагога, яка взаємопов'язана зі стилем педагогічного спілкування. Стиль педагогічного спілкування - це стійка система способів та прийомів, які використовує вчитель під час взаємодії (І.Зязюн, Н.Волкова, В.Кан-Калик). Стиль педагогічного спілкування може бути на основі захоплення спільною творчою діяльністю, дружньої прихильності, дистанції, залякування та загравання (В.Кан-Калик), а також - авторитарним, демократичним, ліберальним (Д.С.Мазоха), що залежить від особистісних якостей педагога, від ставлення до учнів і професійної

діяльності, від стилю педагогічного керівництва. Розрізняють три стилі педагогічного керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний), які розглядаються скрізь призму стилів педагогічного спілкування, але не ототожнюються зі стилями педагогічної діяльності. У сучасній науковій літературі стиль діяльності розглядається як тип організації діяльності (В.Толочек), як постійно повторювана діяльність (І.Шкуратова), як стійка тенденція у способах реалізації певного виду діяльності (Є.Устюгова), як вияв цілісності та індивідуальності (А.Адлер).

Під стилем педагогічної діяльності розуміють характерні риси педагогічної майстерності, які традиційно формувались у досвіді учителя (С.Гончаренко); сукупність своєрідних принципів організації, що спрямовують протікання педагогічної діяльності (В.Луговий).

Беручи до уваги всі ці підходи та розглянувши взаємозв'язок рівнів „досягнення майстерності вчителя” через якість навчання учнів (В.Беспалько) та типу його організації, на нашу думку, стилем педагогічної діяльності є органічна єдність сукупності поведінкових рис особистості педагога та типу організації діяльності учнів, яка реалізується через застосування методів, прийомів, форм і засобів педагогічної діяльності. Якщо педагог будує освітньо-виховний процес, вкладаючи у цей процес „частину себе”, то кажуть, що у такого учителя сформований індивідуальний стиль педагогічної діяльності, який може бути авторитарним, демократичним, ліберальним, попускним. Якщо ж діяльність має продуктивно-творчий характер, то в учителя сформований творчий стиль цієї діяльності.

Творчий стиль педагогічної діяльності можна розглядати як узагальнюючу категорію, що синтезує в собі стійкі, неповторні риси творчої діяльності (Н.Посталюк); як цілісну систему взаємо обґрунтованих заходів та дій, що спрямовані на досягнення визначеної мети, творче оволодіння уміннями і навичками професійної діяльності (Л.Кондрашова, Н.Дудніченко). На нашу думку, ТСПД – це органічна єдність поведінкових рис демократичного спрямування педагога та продуктивного типу організації діяльності учнів, яка реалізується через методи, прийоми, форми та засоби педагогічної діяльності на основі суб'єкт-суб'єктних відносин, що розкриває творчий потенціал педагога. Для формування творчого стилю педагогічної діяльності майбутнього педагога у процесі розвитку його особистості необхідно створити таку систему, яка була б відповідна меті формування особистості, а в її основі лежала практична навчально-пізнавальна діяльність як професійно-орієнтована.

З метою визначення критеріїв ТСПД, проаналізовано критерії педагогічної майстерності (І.Зязюн), критерії професіоналізму учителя (А.Маркова) та критерії пізнавальної активності (Т.Алексєенко). Зважаючи на це, основними критеріями формування ТСПД майбутнього педагога є:

- ◆ продуктивність, що характеризує результати навчально-пізнавальної діяльності студентів через їх знання, навички й уміння розв'язувати педагогічні задачі;
- ◆ оптимальність, що оцінюється через вибір майбутніми педагогами системи методів педагогічного впливу на учнів у навчально-виховному процесі;
- ◆ педагогічна доцільність, яка розкриває рівень взаємодії студента з учнями, його спрямованість та діалогічність у навчально-виховному процесі;
- ◆ пізнавальна активність, яка визначає рівень інтегративних якостей у процесі педагогічної діяльності майбутніх педагогів (ініціативність, самостійність, повнота і мобільність знань, умінь і навичок).

Через якісно-кількісне оцінювання прояву цих ознак ми визначили рівні формування ТСПД майбутніх педагогів: елементарний, репродуктивний, достатній (базовий). При цьому найвищим визначено „базовий” з огляду на підхід І.Зязюна у визначенні рівнів педагогічної майстерності. Науковець вважає, що наприкінці професійного навчання у ВНЗ майбутні педагоги можуть досягати базового рівня педагогічної майстерності, а ТСПД ми розглядаємо складовою майстерності педагогів.

На елементарному рівні майбутній педагог проводить заняття, постійно використовуючи план-конспект, навчально-пізнавальну діяльність учнів не скеровує (репродуктивна пізнавальна активність). Творчі педагогічні завдання не розв'язує або розв'язує частково (продуктивність недостатня або низька). Недоцільно використовує рекомендовані методи, прийоми, форми і засоби навчання й виховання, що забезпечують ініціативу, самостійність, творчість учнів (оптимальність низька або дуже низька). Мета заняття реалізується частково, самоаналіз не здійснюється. У педагогічному спілкуванні демократизм та суб'єкт-суб'єктні відносини з учнями проявляються, але не завжди (недемократична, репродуктивна спрямованість).

На репродуктивному рівні майбутній педагог проводить заняття на рекомендованому методичному рівні, деколи використовуючи план-конспект. Проявляє необхідні знання, частково активізує навчально-пізнавальну діяльність учнів (пошукова пізнавальна активність). Творчі педагогічні задачі розв'язує, але не завжди успішно (продуктивність достатня). Не завжди скеровує пізнання учнів, але спілкування здійснює на демократичній основі (демократична, репродуктивна спрямованість). На заняттях намагається використовувати рекомендовані методи, прийоми, форми і засоби навчання й виховання, що забезпечують ініціативу, самостійність, творчість учнів (середня оптимальність). Мета занять реалізується, але не завжди здійснюється самоаналіз. ТСПД проявляється, але не у всіх видах педагогічної діяльності.

На достатньому (базовому) рівні майбутній педагог проводить заняття на достатньо високому методичному рівні, проявляє стійкі, глибокі знання без опори на план-конспект (творча пізнавальна активність). Творчі педагогічні завдання

розв'язує завжди успішно (висока продуктивність). Мета навчання учнів висувається через результат їх діяльності. Постійно активізує навчально-пізнавальну діяльність учнів, спілкування здійснює на демократичній основі в усіх видах педагогічної діяльності (демократична, продуктивна спрямованість). Завжди скеровує пізнання учнів. На заняттях, крім рекомендованих, самостійно добирає методи, прийоми, форми і засоби навчання й виховання, що забезпечують ініціативу, самостійність, творчість учнів (висока та відносно висока оптимальність). Мета занять реалізується повною мірою, постійно здійснюється самоаналіз педагогічної діяльності з проявом ТСПД.

Аналіз констатувального експерименту підсилив актуальність проблеми формування ТСПД майбутніх педагогів у процесі восьми тижневої виробничої (педагогічної) практики, оскільки його результати свідчать, що сформованість ТСПД студентів-випускників, на думку 75% викладачів, 89% учителів і 58% студентів, знаходиться на репродуктивному рівні; тільки 5% учителів шкіл і 14% самих студентів-практикантів вважають, що у них сформований творчий стиль педагогічної діяльності на базовому рівні. На думку більше, ніж 50% респондентів, факторами, які гальмують розвиток і формування ТСПД студентів педагогічних спеціальностей, вважають: а) недостатню орієнтацію навчального процесу на майбутню професійну діяльність випускників; б) несформованість спеціальних (педагогічних) умінь у студентів, які необхідні передусім для проходження педагогічної практики; в) неузгодженість теоретичного і практичного навчання; г) несформованість ініціативи і самостійності студентів; д) неорганізованість навчально-пошукової роботи студентів; е) недостатню професійно-педагогічну спрямованість особистості майбутнього педагога; ж) низьку продуктивність педагогічної практики. Зважаючи на те, що більшість цих факторів виявляється саме у процесі педагогічної практики, то її вважаємо провідним фактором формування ТСПД майбутніх педагогів. Отже, процес формування ТСПД майбутніх педагогів у ВНЗ розглядаємо як навчально-пізнавальну діяльність студентів під час теоретичної та практичної підготовки, до того ж цей процес повинен ґрунтуватись на творчому застосуванні сучасних методів, технологій навчання та виховання, що, поєднуючись з високим рівнем особистісно-професійних якостей педагога, забезпечуватиме розвиток творчої особистості учня. Саме це, як відомо, є запитом сучасного суспільства, тому у процесі професійної підготовки формування ТСПД майбутніх педагогів має стати об'єктивною реальністю.

У другому розділі - „Педагогічна практика як провідний фактор формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів” – розкрито можливості педагогічної практики та теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови формування ТСПД майбутнього педагога в умовах педагогічної практики; розроблено теоретичну модель формування ТСПД майбутніх педагогів у процесі педпрактики та виокремлено основні етапи її функціонування.

Проаналізувавши завдання педагогічної практики та педагогічні уміння, через сформованість яких реалізуються ці завдання, можна стверджувати, що педагогічну практику треба розглядати не тільки як важливий засіб підготовки фахівців, як складову їх професійної підготовки та як організаційну форму, але ще як провідний фактор саморозвитку, формування індивідуально-творчих можливостей у здійсненні педагогічної діяльності, вдосконалення рівня професійності та педагогічної майстерності майбутніх педагогів.

З метою визначення організаційно-педагогічних умов формування ТСПД у процесі педагогічної практики здійснено експертне оцінювання факторів, методів навчання, які впливають на формування ТСПД майбутнього педагога. Результати цього оцінювання довели, що основними організаційно-педагогічними умовами формування ТСПД майбутніх педагогів у процесі педагогічної практики можуть бути ті, які забезпечували б продуктивність впливу факторів формування ТСПД (застосування знань, умінь та навичок; уміння навчатись, мотиви та інтереси; ставлення до діяльності; потреба у діяльності; стиль стосунків; спрямованість на продуктивність; регулярність та системність; педагогічна позиція; обсяг роботи; здатність до засвоєння; потреба у досягненнях), а також передбачали б застосування продуктивних методів навчання (ситуативний метод, пізнавальна гра, дискусія, практична робота, вправа, розповідь). Зважаючи на це, до організаційно-педагогічних умов формування ТСПД у процесі педпрактики ми віднесено цілісність педагогічної практики, реалізацію ідей проблемного та інноваційно-творчого навчання та реалізацію програми, орієнтованої на розвиток творчості студентів. Вплив цих організаційно-педагогічних умов у процесі педпрактики студентів, на нашу думку, може забезпечувати сформованість ТСПД на достатньому (базовому) рівні.

Системно-діяльнісний аналіз формування ТСПД майбутніх педагогів дав змогу розглядати цей процес як поетапну динамічну педагогічну систему. Етапи формування ТСПД майбутніх педагогів повинні бути пов'язані з етапами педагогічного процесу (І.Підласий) та етапами розвитку творчості, педагогічної творчості (О.Лук, С.Сисоєва). З огляду на це, виокремлено п'ять етапів, що лягли в основу моделі формування ТСПД майбутніх педагогів у процесі педпрактики (рис.1), а саме: професійна орієнтація і накопичення знань, актуалізація чуттєвого досвіду, професійна адаптація, накопичення і визрівання нових дидактико-методичних ідей, їх практична перевірка у навчально-виховному процесі, активізація навчально-пошукової та творчої педагогічної діяльності. Вони реалізуються при чіткому організаційному розмежуванні, але в інтелектуально-когнітивному аспекті таких чітких розмежувань не передбачено, оскільки мисленнєва діяльність на одному етапі переходить на наступному етапі у практичну діяльність.

Рис.1. Модель формування ТСПД майбутніх педагогів у процесі педагогічної практики

Отже, модель формування ТСПД студента-практиканта розглядається як методологічна основа розробки технології експериментальної перевірки ефективності організаційно-педагогічних умов формування ТСПД студентів у процесі педагогічної практики, оскільки вона містить мету, зміст, викладачів ВНЗ, учителів ЗОШ та студентів, пізнавальні та педагогічні завдання як засоби, а також ілюструє поетапну організацію та результат формування ТСПД (рис.1). Визначальну роль у моделі відіграють організаційно-педагогічні умови формуванні ТСПД майбутніх педагогів у процесі педагогічної практики.

У третьому розділі - „Технологія формування творчого стилю педагогічної діяльності майбутніх педагогів” – висвітлено зміст та організацію дослідницько-експериментальної роботи з формування творчого стилю діяльності студента-практиканта; за допомогою технології експериментального втілення моделі перевірено вплив організаційно-педагогічних умов педагогічної практики на рівень сформованості ТСПД.

Зміст та організацію дослідницько-експериментальної роботи з формування ТСПД студента-практиканта розкриває педагогічна технологія, при розробці та обґрунтуванні якої ми керувались метою, висуненою гіпотезою, завданнями дослідження, а за основу взяли модель формування ТСПД майбутніх педагогів у процесі підпрактики.

В умовах експерименту технологія формування ТСПД студентів-практикантів забезпечувала поетапну передачу ідей досвіду творчої педагогічної діяльності методистами ВНЗ та учителями шкіл – керівниками педагогічної практики студентам-практикантам. На основі одержаних теоретичних знань та досвіду роботи в школі вдосконалювались їх уміння здійснювати педагогічну діяльність на творчому рівні. Особливістю формування ТСПД на базовому рівні було формування внутрішнього новоутворення у студентів-практикантів, яке відрізняє його від будь-якого іншого стилю педагогічної діяльності.

Цілісність технології експериментального поетапного формування ТСПД у процесі підпрактики забезпечувалась єдністю мети, її конкретизацією на кожному етапі та змістом діяльності. На основі врахування концептуальних ідей було сформовано три основні напрями реалізації експериментального формування ТСПД, зокрема:

- діяльнісно-творчий підхід до організації процесу навчання та формування ТСПД;
- дослідницько-пошукова діяльність студента-практиканта, основним змістом якої є дослідження власного стилю педагогічної діяльності: ефективності методів, які застосовуються; суперечностей, що виникають у педагогічній діяльності; пошук шляхів ефективного розв’язання цих суперечностей;
- формування творчої особистості майбутнього педагога, що забезпечує наукову, педагогічно доцільну професійно-педагогічну діяльність у процесі педагогічної практики.

Оснoву технології становили різнорівневі професійно-орієнтовані творчі педагогічні завдання, поетапне розв'язання яких забезпечувало динамічне зростання професійно-педагогічних умінь, які відображають рівень сформованості ТСПД на кожному етапі формування ТСПД студентів-практикантів.

Така технологія втілення моделі у практику формування ТСПД студентів-практикантів дала змогу отримати результати проведеного формувального експерименту, які переконливо засвідчили про ефективний вплив організаційно-педагогічних умов педагогічної практики на рівень формування ТСПД, оскільки за всіма критеріями (оптимальність, продуктивність, педагогічна доцільність та пізнавальна активність) показники експериментальних груп виявились вищими, ніж у контрольних:

рівень оптимальності у контрольних групах на п'ятому етапі є вищим, ніж на другому, що є закономірним, але різниця становить 16,76 %, і на п'ятому етапі відсоток продуктивності рівня оптимальності досягає тільки 59,12 % з оцінкою „середня”, що відповідає репродуктивному рівню ТСПД студента-практиканта. В експериментальних групах на п'ятому етапі різниця відсотку оптимальності ТСПД зростає на 33,9 %, що становить 82,42 %, й оцінюється як „висока”, тобто відповідна достатньому (базовому) рівню ТСПД;

динаміка продуктивності у контрольних групах змінюється від „недостатньої” на другому етапі до „достатньої” на п'ятому етапі, але в експериментальних групах на другому етапі вона є „достатньою”, тобто вищою, ніж у контрольних групах, у 1,47 рази, що пояснюється підготовчою роботою на першому етапі, а наприкінці п'ятого етапу зростає до „високої”, що пояснюємо систематичною творчою діяльністю та сформованістю у практикантів умінь творчо долати труднощі та розв'язувати педагогічні задачі;

зростаюча динаміка формування пізнавальної активності в експериментальних групах на другому етапі сформована на пошуковому рівні (репродуктивний рівень ТСПД), а на п'ятому етапі – на творчому (базовий рівень ТСПД). У контрольних групах рівень пізнавальної активності суттєво не змінюється: як на другому етапі, так і на п'ятому етапі вона сформована на репродуктивному рівні, що відповідає елементарному рівню ТСПД;

оцінка педагогічної доцільності у експериментальних групах уже після другого етапу була „демократичною”, чого не можна сказати про контрольні групи, де за результатами дослідження стиль педагогічної діяльності був недемократичного спрямування. Хоча після закінчення п'ятого етапу спостерігаємо зміну оцінки педагогічної доцільності, вона у всіх групах має демократичну основу педагогічної діяльності, але в експериментальних групах ще й „творча”, а у контрольних має репродуктивний характер.

Для отриманих результатів характерна висока надійність (96%), що дає підстави стверджувати, що основні завдання дослідно-експериментальної роботи розв'язано, а положення гіпотези доведено.

У висновках подано результати дослідження, основні з них такі:

1. Стилем педагогічної діяльності є органічна єдність сукупності поведінкових рис особистості педагога та типу організації діяльності учнів, яка реалізується через застосування методів, прийомів, форм і засобів педагогічної діяльності. Він може бути авторитарним, демократичним, ліберальним, попускним, а якщо він має продуктивно-творчий характер, – то сформований творчий стиль педагогічної діяльності.

Творчий стиль педагогічної діяльності – це органічна єдність поведінкових рис демократичного спрямування педагога та продуктивного типу організації діяльності учнів, яка реалізується через методи, прийоми, форми та засоби педагогічної діяльності на основі суб'єкт-суб'єктних відносин, що розкриває творчий потенціал педагога.

2. Здійснивши структурно-логічний аналіз формування творчого стилю педагогічної діяльності, визначено три рівні (елементарний, репродуктивний, достатній або базовий) його сформованості у студентів ВНЗ, при цьому всі рівні характеризуються відповідною продуктивністю, оптимальністю, педагогічною доцільністю та пізнавальною активністю. Визначення вище перелічених ознак, які виступають критеріями формування ТСПД майбутніх педагогів, здійснювалось на етапі емпіричного дослідження за допомогою експертного оцінювання.

Продуктивність характеризувала результати навчально-пізнавальної діяльності студентів через їх знання, навички й уміння розв'язувати педагогічні завдання. Оптимальність оцінювалась через вибір майбутніми педагогами системи методів педагогічного впливу на учнів у навчально-виховному процесі. Педагогічна доцільність розкривала рівень взаємодії студентів з учнями, їх спрямованість та діалогічність у навчально-виховному процесі. Пізнавальна активність визначала рівень інтегративних якостей у процесі педагогічної діяльності майбутніх педагогів (ініціативність, самостійність, повнота і мобільність знань, умінь і навичок).

3. Розробивши теоретичну модель формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів у процесі педагогічної практики, ми дійшли висновку, що формування творчого стилю педагогічної діяльності майбутніх педагогів у процесі педагогічної практики повинно здійснюватись взаємопов'язаними етапами, в основі яких – формування педагогічної творчості та етапи педагогічного процесу, а саме: професійна орієнтація і накопичення знань; актуалізація чуттєвого досвіду, професійна адаптація; накопичення і визрівання нових дидактико-методичних ідей; їх практична перевірка у навчально-виховному процесі; активізація навчально-пошукової та творчої педагогічної діяльності. Крім цього, формування ТСПД

майбутніх педагогів здійснювалось у процесі педпрактики, тому ці етапи були адаптовані до етапів процесу навчання під час педпрактики.

Оскільки модель формування ТСПД студента-практиканта містить у собі мету та зміст педагогічної практики, викладачів ВНЗ, учителів ЗОШ та студентів, пізнавальні та педагогічні завдання як засоби, а також ілюструє поетапну організацію та результат формування ТСПД, то її вважали методологічною основою розробки технології експериментальної перевірки ефективності організаційно-педагогічних умов формування ТСПД студентів у процесі педагогічної практики.

4. Результати експериментальної перевірки організаційно-педагогічних умов формування ТСПД майбутніх педагогів свідчать, що цілісність педагогічної практики, реалізація ідей проблемного, інноваційно-творчого навчання та спеціальної програми, орієнтованої на розвиток творчості студентів-практикантів, мають визначальний вплив на рівень формування ТСПД. Сформованість ТСПД студентів-практикантів на достатньому (базовому) рівні забезпечується: системно-діяльнісним підходом до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх педагогів у процесі педагогічної практики; орієнтацією навчально-пізнавальної діяльності студентів на майбутню творчу педагогічну діяльність, що забезпечує успішне розв'язання різнорівневих педагогічних завдань; організацією проблемно-інноваційного навчання при вивченні дисциплін психолого-педагогічного циклу та реалізацією ідей цього навчання у процесі педагогічної практики, що дало змогу розширити спектр форм та методів навчання й учіння та трансформувати суб'єкт-об'єктні відносини на суб'єкт-суб'єктні; розробкою та застосуванням диференційованих професійно-орієнтованих завдань, що сприяють розвитку пізнавальної ініціативи, самостійності учнів та забезпечують сформованість педагогічних умінь студентів-практикантів на творчому рівні; виконанням студентами індивідуальних домашніх завдань творчого характеру на третьому етапі технології, що забезпечує цілісність та неперервність педагогічної практики, а також формує потребу самостійного творчого пошуку майбутніх педагогів; упровадженням дванадцятибальної шкали оцінювання педагогічної практики майбутніх педагогів, що сприяє усвідомленню рівня власної педагогічної діяльності та активізує пізнавальну активність студентів-практикантів.

Виконана дисертаційна робота дала можливість визначити перспективи подальшого дослідження проблеми формування ТСПД, зокрема: розробка технології педагогізації навчально-виховного процесу у класичному університеті з огляду на необхідний рівень сформованості творчого стилю педагогічної діяльності; розробка педагогічної технології формування творчого стилю педагогічної діяльності в умовах підготовки педагогічних кадрів на рівні бакалаврату та магістратури у ВНЗ.

Основний зміст дисертації відображено в таких публікаціях:

1. Манчуленко Л. Значення педагогічної практики у професійному становленні учителів // Науковий Вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія. Збірник наукових праць. Випуск 153.– 2002. – С. 87 – 90.
2. Манчуленко Л. Особливості педагогічної діяльності у процесі практичної підготовки майбутнього вчителя // Науковий Вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія. Збірник наукових праць. Випуск 159. – 2003. – С. 109 – 114.
3. Манчуленко Л. Професійне самовизначення студентів педагогічних спеціальностей у процесі проходження педагогічної практики // Науковий Вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія. Збірник наукових праць. Випуск 181. – Чернівці. – 2003. – С. 101 – 105.
4. Манчуленко Л. Формування творчого стилю педагогічної діяльності у майбутніх педагогів як актуальна проблема // Науковий Вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія. Збірник наукових праць. Випуск 210.– 2004. – С. 105 – 110.
5. Манчуленко Л. Суть, структура та рівні стилів педагогічної діяльності майбутніх педагогів // Наукові Записки Ніжинського педагогічного університету. – Психолого-педагогічні науки. - №1. – 2004. – С. 22 – 24.
6. Манчуленко Л. Стан сформованості творчого стилю педагогічної діяльності майбутніх педагогів // Наукові записки Тернопільського педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – 2005. - № 1. – 178с. – С. 17 – 20.
7. Манчуленко Л. Педагогічна практика як основна організаційно-педагогічна умова формування творчого стилю педагогічної діяльності майбутніх педагогів // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія „Педагогіка. Соціальна робота”. - № 8. - Ужгород, 2005. – С. 98 – 100.
8. Манчуленко Л. Педагогічна задача як засіб формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів у процесі педагогічної практики // Науковий Вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія. Збірник наукових праць. Випуск 263. – Чернівці, 2005. – С. 107 – 110.
9. Манчуленко Л. Головні етапи та модель формування творчого стилю педагогічної діяльності майбутнього педагога у процесі педагогічної практик // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. Вип. 20. – Львів, 2005. – С.41 – 48.
10. Манчуленко Л. Значення педагогічної майстерності у процесі підготовки педагогічних кадрів // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції „Соціально-педагогічні проблеми підготовки фахівців у ВНЗ”, Ужгород. – 25-26 лютого 2003. – С.135 – 138.

11. Манчуленко Л. Проблема підготовки висококваліфікованого вчителя у спадщині К.Д.Ушинського // Матеріали Всеукраїнської науково-практичних читань студентів і молодих науковців „Спадщина великого вітчизняного педагога К.Д.Ушинського”. – Одеса. – 20-21 травня 2003. – С. 60 – 62.
12. Манчуленко Л. Виховна практика у системі професійної підготовки педагогічних кадрів // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції „Розвиток змісту освіти як історико-педагогічна проблема”. – 30–31 жовтня 2003р. Науковий Вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія. Збірник наукових праць. Випуск 179. – 2003.– С. 63 - 67.
13. Манчуленко Л. Підготовка майбутніх учителів до інноваційної діяльності під час проходження педагогічної практики // Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції „Сучасні технології навчання: проблеми та перспективи”. Вісник УДУВГП: розділ „Педагогіка”: Збірник наукових праць. – Випуск 5 (24). Ч.1.– Рівне: 2003. – С. 135 – 141.
14. Манчуленко Л. Умови удосконалення організації педагогічної практики у вищому навчальному закладі // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 21 листопада 2003 року „Оновлення змісту освіти та форм дошкільної і початкової освіти України”. – Миколаїв: МДУ, 2003. – С. 135 – 139.
15. Манчуленко Л. Творчий стиль діяльності як значний показник професійного рівня педагога // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції „Наука і освіта 2004” 10 – 25 лютого 2004р. – Том 38. Проблеми підготовки фахівців. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – С. 5 – 7.
16. Манчуленко Л. Підготовка майбутніх педагогів до комунікаційно-творчого стилю педагогічної діяльності // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції „Інформаційно-комунікаційні технології у середній і вищій школі” 27 – 29 травня 2004 р. – Київ - Ізмаїл. – С. 110 – 111.
17. Манчуленко Л. Наукові підходи до творчого стилю діяльності майбутнього педагога в умовах особистісно орієнтованого навчання // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції „Актуальні проблеми особистісно орієнтованого навчально-виховного процесу у системі безперервної освіти” 13 – 15 травня 2004 р. Актуальні проблеми гуманітарної освіти: збірник наукових праць. Випуск 1. – Київ –Кременець. - 2004. – С. 71 – 73.
18. Манчуленко Л. Значення творчої діяльності у процесі практичної підготовки майбутнього педагога // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції „Викладач і студент у системі вищої освіти: проблеми діалогу, співпраці, взаємодії” 25 – 27 вересня 2003р. – Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. Вип.19. Ч.1 – 2005. – 387с. – С. 254 – 258.
19. Пенішкевич О., Манчуленко Л. Організаційно-педагогічні умови формування творчого стилю педагогічної діяльності майбутніх педагогів // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції „Підготовка соціальних педагогів

- у вищій школі до здійснення соціального супроводу кризових категорій населення”. Науковий Вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія. Збірник наукових праць. Випуск 262. – Чернівці, 2004. – С. 125 – 129.
20. Манчуленко Л. До питання про концепції стилів педагогічної діяльності // Матеріали Міжнародної наукової конференції „Наука. Синергетика. Освіта”. – 22 – 23 вересня 2005 р. – Суми, 2005. – С. 119 – 121.

АНОТАЦІЇ

Манчуленко Л.В. Формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів у процесі педагогічної практики. – **Рукопис.**

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. - Тернопіль, 2006.

У роботі висвітлено проблему формування творчого стилю педагогічної діяльності майбутніх педагогів; визначено суть, зміст, критерії та рівні формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів; виявлено стан його сформованості. Доведено, що педагогічна практика є не тільки засобом професійної підготовки, але сприяє формуванню творчого стилю педагогічної діяльності на достатньому (базовому) рівні, що зумовило її розглядати як провідний фактор. Обґрунтовано організаційно-педагогічні умови формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів у процесі педагогічної практики. Розроблено модель формування творчого стилю діяльності студента-практиканта та етапи її функціонування, що стало підґрунтям технології впровадження та експериментальної перевірки організаційно-педагогічних умов формування творчого стилю діяльності майбутніх педагогів у процесі педагогічної практики.

Ключові слова: стиль педагогічної діяльності, творчий стиль педагогічної діяльності, системно-діяльнісний підхід, педагогічна практика, педагогічне завдання.

Манчуленко Л.В. Формирование творческого стиля деятельности будущих педагогов в процессе педагогической практики. – **Рукопись.**

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Тернопольский национальный педагогический университет имени Владимира Гнатюка. - Тернополь, 2006.

В работе рассмотрены разновидности стилей педагогической деятельности; раскрыта проблема формирования творческого стиля педагогической деятельности будущих педагогов, определена его сущность, критерии и уровни. Сделаны выводы о том, что формирование творческого стиля педагогов возможно в условиях

профессионального обучения, а также должно стать реальностью высшей педагогической школы. Одним из влиятельных факторов формирования творческого стиля деятельности является педагогическая практика, поскольку именно она предоставляет большие возможности, если организовывать ее как целостную систему. Проведя сравнительный анализ факторов и методов обучения, определено те, которые наилучшим способом влияют на формирование творческого стиля педагогической деятельности будущих педагогов.

Учитывая комплексное влияние генеральных факторов дидактического процесса, а также системно-деятельностный подход, обосновано организационно-педагогические условия формирования творческого стиля деятельности будущих педагогов в процессе педагогической практики. Главные из них определяются целостностью педпрактики, реализацией идей проблемно-инновационного обучения в учебно-познавательной деятельности студентов, а также реализацией специальной программы, сориентированной на творческое развитие студентов.

Основными этапами формирования творческого стиля деятельности будущих педагогов в процессе педагогической практики являются: 1) профессиональная ориентация и накопление знаний, 2) актуализация индивидуального опыта, 3) накопление и созревание новых дидактико-методических идей, их практическая проверка в учебно-воспитательном процессе, 5) активизация учебно-поисковой и творческой педагогической деятельности. Они реализуются с учетом четкого организационного ограничения, но в интеллектуально-когнитивном аспекте таких ограничений быть не может, поскольку мыслительная деятельность на одном этапе переходит в практическую на следующем.

Разработанная теоретическая модель рассматривается как основа технологии экспериментальной проверки эффективности организационно-педагогических условий формирования творческого стиля деятельности студентов-практикантов, поскольку включает в себя цель, содержание, преподавателей ВУЗа, учителей школ и студентов, познавательные и педагогические задания в качестве средств, а также этапы и результат формирования творческого стиля деятельности. Главная роль при этом отводится организационно-педагогическим условиям, экспериментальная проверка которых подтвердила их эффективное влияние на уровень формирования творческого стиля деятельности студентов-практикантов. Основные результаты, положения и выводы исследования могут быть использованы в процессе подготовки педагогических кадров и формирования их творческого стиля педагогической деятельности как качественного показателя профессионализма будущих педагогов.

Ключевые слова: стиль педагогической деятельности, творческий стиль педагогической деятельности, системно-деятельностный подход, педагогическая практика, педагогические задания.

Manchulenko L.V. Formation of creative style of activity of the future teachers during student teaching. - **Manuscript.**

The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of pedagogical sciences on a speciality 13.00.04 - the theory and methods of professional education. – The Ternopol national pedagogical university of a name of Vladimir Gnatjuka. – Ternopol, 2006.

In the work is opened a problem of formation of creative style of pedagogical activity of the future teachers; it is determined its essence, the maintenance. Having led the comparative analysis of factors and methods of training, it is determined what the best way influence formation of style of pedagogical activity of the future teachers at a creative level. One of the basic is student teaching as it provides for this purpose the big opportunities and if to organize it as complete system that provides regular creative activity student teaching. The given conditions were realized with the help of experimental technology in which basis the stage-by-stage system - active model of formation of creative style of activity of the student - probationer has lain that has provided integrity of student teaching. Besides means at each stage became creative pedagogical tasks (problems, pedagogical situations, difficulties of pedagogical activity) which process of the decision was considered as process of formation of creative style of activity.

Key words: style of pedagogical activity, creative style of pedagogical activity, structure of style of pedagogical activity, the system - active approach, student teaching, a pedagogical task.